

Mr. sc. Emilia ČIKARA, dipl. iur.

Nova Direktiva 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkom kreditu (I.)

UDK 336.2

Autorica u ovome članku raspravlja o jednoj vrlo aktualnoj i za sada nedovoljno istraženoj problematici – potrošačkim kreditima, i to u svjetlu Direktive o ugovorima o potrošačkom kreditu 2008/48/EZ kojom se isti uređuju, a koju su članice obvezne preuzeti u svoje nacionalno zakonodavstvo. Članak je koncipiran u dva dijela, a drugi će dio biti objavljen u sljedećem broju našeg časopisa.

1. UVOD

Nakon višegodišnjega zakonodavnog postupka u travnju 2008. usvojena je Direktiva o ugovorima o potrošačkom kreditu 2008/48/EZ (dalje: Direktiva 2008/48/EZ)¹. Odredbe Direktive 2008/48/EZ, koja je stupila na snagu 11. lipnja 2008., države članice EU moraju preuzeti u svoje nacionalno pravo u roku od dvije godine, točnije do 12. svibnja 2010.². Istog datuma prestaje djelovati stara Direktiva o potrošačkom kreditu 87/102/EEZ³ (dalje: Direktiva 87/102/EEZ). Razlozi za reformu europskog prava potrošačkog kredita su mnogobrojni, ali Europska komisija izdvaja dva osnovna. S jedne je strane Direktiva 87/102/EEZ uređivala samo neka pitanja potrošačkog kredita, propisujući pritom minimalni standard zaštite izvan kojih su granica države članice slobodne izaći⁴. S druge strane, uvjeti na tržištu kredita od dana usvajanja Direktive 87/102/EEZ pa do danas drastično su se promijenili^{5,6}. To se očituje ne samo u porastu broja različitih novih vrsta i oblika kreditiranja nego i u promjeni ponašanja

potrošača, koji u današnje vrijeme „žive iznad svojih mogućnosti“ i redom rabe kredite kao sredstvo održavanja određenoga životnog standarda.

Osobito gospodarsko značenje kredita potvrđuje i činjenica da je tržište potrošačkog kredita u EZ danas doseglo volumen od 800 milijarda eura godišnje. Na sve su te okolnosti države članice reagirale usvajanjem različitih propisa na području prava potrošačkog kredita, a nastale mnogobrojne i duboke razlike između propisa odrazile su se negativno kako na „prekograničnu“ ponudu kreditora tako i na povjerenje potrošača kod „prekograničnog“ sklapanja ugovora o kreditu. Kao posljedica toga, Direktiva 87/102/EEZ nije uspjela ostvariti svoje ciljeve, tj. stvaranje zajedničkog tržišta za kredite i povišenje stupnja zaštite potrošača⁷. Nepostojanje stvarne mogućnosti usporedbe uvjeta kreditiranja na razini EU uvelike je otežalo sklapanje prekograničnih ugovora o potrošačkom kreditu⁸, što je povjerenica Komisije za zaštitu potrošača *Meglana Kuneva* potvrdila riječima: *Onaj koji danas želi usporediti ponude kredita u Europi, mora usporediti jabuke sa kruškama. To djeluje negativno na tržišno natjecanje i na potrošače kojima je time onemogućen pristup većem izboru i boljim cijenama.*⁹

Sve to potkrjepljuju i statistike, budući da je udio prekograničnih potrošačkih kredita manji od 1% ukupnog volumena kredita¹⁰. Stoga unatoč postojanju i mnogih drugih razloga, kao što su otežani pristup davatelja kredita novim tržištima, tehnološki napredak moderne komunikacije na daljinu, jezične barijere i sl., Komisija zaključuje da su nedostaci prouzročeni minimalnom har-

¹ Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkom kreditu kojom se opoziva Direktiva Vijeća 87/102/EEZ, Sl. I. L 133/66 od 22. svibnja 2008.

² Članak 27. st. 1. reč. 3. Direktive 2008/48/EZ.

³ Direktiva 87/102/EEZ Vijeća od 22. prosinca 1986. o usklađivanju zakona, uredbi i upravnih propisa država članica koji se odnose na potrošačke kredite, Sl. I. L 42/48 od 12. veljače 1987., izmijenjena i dopunjena Direktivom 90/88/EEZ Vijeća od 22. veljače 1990., Sl. I. L 61/14 od 10. ožujka 1990. i Direktivom 98/7/EEZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 1998., Sl. I. L 101/17.

⁴ Članak 15. Direktive 87/102/EEZ. Propisi država članica o potrošačkom kreditu redovno izlaze izvan okvira polja primjene Direktive 87/102/EEZ. Na primjer, hrvatski Zakon o zaštiti potrošača (Nar. nov., br. 79/07. i 125/07., dalje: ZZZP) nije preuzeo odredbu Direktive 87/102/EEZ koja iz polja primjene izričito isključuje kredite čija svota ne doseže vrijednost od 200 ECU-a i one koji prelaze 20.000 ECU-a (čl. 2. st. 1. sl. f) Direktive 87/102/EEZ). Za razliku od Direktive, proširio je primjenu odredaba o potrošačkom zajmu i na ugovore kojima je prvenstveni cilj stjecanje ili zadržavanje vlasništva na nekretninama i na ugovore kojima je predmet obnavljanje ili popravljivanje zgrada (čl. 2. st. 1. sl. a) Direktive 87/102/EEZ). Neke države članice poljem primjene odredaba o potrošačkom kreditu obuhvaćaju ugovore o leasingu s opcijom kupnje, dok druge takve ugovore ne obuhvaćaju. Različite države članice propisuju različite vrste ugovora o kreditu i različite postupke za obračun kamata i troškova kredita. Propisi se razlikuju i glede rokova i postupka za raskid ili utvrđenja ugovora o kreditu ništetnim.

⁵ O problemima potrošačkih kredita vidi Rainer, M. (2005.) Aktuelle Probleme des Verbraucher kreditgeschäfts aus Verbraucherschutzsicht. U: Hadding, W., Hopt, K. J. i Schimansky, H., *Verbraucher kredite, insbesondere für Immobilienanlagen Forderungsübertragungen, insbesondere im Lichte von Bankgeheimnis und Datenschutz*, str. 95; *Diez Guardia Nuria*, Consumer Credit in the European Union, 2002., ECRl Research Report No 1, http://www.ecri.be/ecri/public/ECRI_RR_No.1.pdf, str. 36. Vidi Zelenu knjigu Komisije od 30. travnja 2007. o financijskim uslugama za privatne klijente na unutarnjem tržištu, KOM(2007) 226 fin., 13 i Bijelu knjigu o politici financijskih usluga za razdoblje od 2005. do 2010. od 1. prosinca 2005., KOM(2005) 629 fin., 4.

⁶ Tako ni dvije kasnije izmjene i dopune putem Direktive 90/88/EEZ i Direktive 98/7/EEZ nisu vodile brigu o najnovijem razvoju na tržištu. U svojem Priopćenju „Financijske usluge: Jačanje povjerenja potrošača“, KOM (97) 309 fin., Komisija potvrđuje da financijske usluge nisu pratile promjene okolnosti i razvoj na tržištu.

⁷ Vidi Izvješće Komisije o primjeni Direktive 87/102/EEZ, KOM (95) 117 fin. od 11.5.1995.; Izvješće o primjeni Direktive 90/88/EEZ, KOM (96) 79 fin. od 12. travnja 1996.; Izvješće o reakcijama i stavovima, KOM (97) 465 fin. od 24. rujna 1997.; Priopćenje Komisije, „Financijske usluge: Jačanje povjerenja potrošača“, Mjere u pravitku Zelene knjige“, „Financijske usluge: Čuvanje interesa potrošača“, KOM (97) 309 fin.

⁸ Već u Priopćenju iz 1997. (KOM (97) 309 fin.) Komisija je potvrdila da su financijske usluge ostale na razini „lokalnog posla“. Usporedi i Zelenu knjigu Komisije od 30. travnja 2007. o financijskim uslugama za privatne klijente na unutarnjem tržištu, KOM(2007) 226 fin., 5, koja navodi kako će zbog različitih pravnih i ekonomskih prepreka, kao npr. različitih propisa za zaštitu potrošača, porezne politike i fragmentarne infrastrukture, europsko tržište financijskih usluga za privatne klijente vjerojatno i dalje ostati fragmentirano i kako će se privatni klijenti financijskih usluga i ubuduće orijentirati na tuzemstvo.

⁹ Vidi „Veća transparentnost kod potrošačkih kredita“, <http://www.europa.wfg-hagen.de/wfg.css> (16. siječnja 2008.).

¹⁰ Vidi Izvješće Europske Komisije od 16. siječnja 2008., IP/08/55, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/55&format=HTML&ag ed=0&language=EN> (12. ožujka 2008.). Udio prekograničnih poslova u ukupnom volumenu prodaje preko interneta iznosio je u ožujku 2008. 17%. Vidi Special Eurobarometer 298, Izvješće Europske Komisije od 20. lipnja 2008., IP/08/980, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/980&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (11. srpnja 2008.).

monizacijom propisa o potrošačkom kreditu država članica s jedne strane i potreba za prilagodbom aktualnom stanju na tržištu kredita s druge strane glavni razlozi za reformu propisa Zajednice o potrošačkom kreditu¹¹.

2. NAČELO MAKSIMALNE HARMONIZACIJE

Direktiva 2008/48/EZ temelji se na načelu maksimalne harmonizacije, prema kojem države članice ne smiju zadržati ili propisati odredbe u svojem nacionalnom pravu koje odstupaju od odredaba usklađenih Direktivom 2008/48/EZ¹². Budući da se ovo ograničenje odnosi samo na odredbe kojima Direktiva 2008/48/EZ usklađuje propise država članica, treba napomenuti da je cilj Direktive 2008/48/EZ usklađivanje odnosno harmonizacija samo „određenih motrišta“ zakona, uredbi i upravnih propisa država članica o ugovorima o potrošačkom kreditu (čl. 1. Direktive 2008/48/EZ)¹³. Što se tiče motrišta koja nisu usklađena Direktivom 2008/48/EZ, države članice mogu zadržati postojeće ili usvojiti nove propise¹⁴. Dakle, nacionalni propisi o potrošačkom kreditu mogu se odnositi i na osobe koje nisu obuhvaćene osobnim poljem primjene Direktive 2008/48/EZ. Jednako tako, države članice slobodne su glede pravnog uređenja onih vrsta ugovora o kreditu koji su u potpunosti isključeni iz polja djelovanja Direktive 2008/48/EZ. No, Direktiva 2008/48/EZ propisuje i mnogobrojne iznimke od načela maksimalne harmonizacije. Tako je državama članicama na raspolaganje stavljen niz odredaba s mogućnošću izbora alternativnih rješenja, tzv. opcija¹⁵. O svojoj namjeri korištenja tih opcija države članice moraju obavijestiti Komisiju¹⁶, koja te informacije mora objaviti na internetskim stranicama ili ih na neki drugi način učiniti lako dostupnima, dok države članice moraju obavijestiti davatelje kredita i potrošače u vlastitoj zemlji. Nadzor nad korištenjem opcija Komisija obavlja tako što ispituje njihove učinke na unutarnje tržište i na potrošače. Rezultate provedenog nadzora dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću zajedno s možebitnim prijedlozima izmjena (čl. 27. st. 2. Direktive 2008/48/EZ). Daljnja okolnost koja ograničava načelo maksimalne harmonizacije je što odredbe Direktive 2008/48/EZ u mnogim točkama nisu konačne i njihove

vo se detaljnije uređenje prepušta državama članicama¹⁷. Riječ je zapravo o odredbama minimalne harmonizacije¹⁸. Može se zaključiti da nova Direktiva 2008/48/EZ polazi od oslabljenog načela maksimalne harmonizacije kojem nije svrha postići sveobuhvatnu ujednačenost¹⁹, a uzroci toga nalaze se i u potrebi postizanja potrebnog konsenzusa država članica. Tako je Prijedlog Direktive iz 2002., koji je strogo slijedio koncept maksimalne harmonizacije, doživio ozbiljne kritike država članica²⁰ koje su strahovale od mogućeg sniženja stupnja zaštite potrošača u svojim zemljama²¹. Pravna je teorija pak sumnjala da će posljedica ujednačenih propisa biti povećanje broja prekograničnih sklapanja ugovora o potrošačkom kreditu. Zbog toga je u Prijedlog Direktive iz 2005. ušao mnogo siromašniji koncept maksimalne harmonizacije, kakvog nalazimo i u Direktivi 2008/48/EZ²², a koji prema mišljenju autorice neće doprinijeti bitnijoj harmonizaciji propisa država članica u materiji potrošačkog kredita.

3. POLJE PRIMJENE DIREKTIVE 2008/48/EZ

3.1. POLJE PRIMJENE *RATIONE PERSONAE*

U odnosu na osobno polje primjene stare Direktive 87/102/EEZ, nova Direktiva ne donosi bitnije promjene. Dok je definicija potrošača ostala nepromijenjena, pojam davatelja kredita doživio je tek manje izmjene. Glavnu novinu predstavlja proširenje osobnog polja primjene obuhvaćanjem novog pojma kreditnog posrednika.

3.1.1. Potrošač

Članak 3. sl. a) Direktive 2008/48/EZ pod pojmom potrošača podrazumijeva fizičku osobu koja ugovor o potrošačkom kreditu sklapa radi svrhe koja se ne može pripisati njezinoj profesionalnoj ili poslovnoj djelatnosti²³.

¹⁷ To se primjerice odnosi na uređenje načina provedbe obveze pružanja prikladnih objašnjenja potrošaču u predugovornom stadiju, na odredbe o obliku ugovora o kreditu, na određenje „ostvarivanja prava“ kod povezanih ugovora, na solidarnu odgovornost kod povezanih ugovora, na određene obveze kreditnih posrednika, na propisivanje formule za obračun naknade kod prijevremene otplate kredita, na sankcije zbog povrede propisa država članica usvojenih na temelju odredaba Direktive 2008/48/EZ itd.

¹⁸ Riehm, T. i Schreindorfer, B. (2008.) *Das Harmonisierungskonzept der neuen Verbraucherkreditrichtlinie*. GPR, str. 248.

¹⁹ Govori se i o tzv. „targeted harmonisation“. Vidi Jentzsch, N. i Lannoo, K., *Much Ado about Little? Agreement on the Consumer Credit Directive Reached*, ECRI Commentary No 2 (2007.), http://shop.ceps.eu/BookDetail.php?item_id=1499, (20. ožujka 2008.), str. 3.

²⁰ Prijedlog Direktive iz 2002. predviđao je samo dvije iznimke od načela maksimalne harmonizacije. Jedan se je odnosio na registraciju ugovora o kreditu i osiguranju u središnjoj bazi podataka, a drugi na teret dokaza.

²¹ Rott je tvrdio kako će glede motrišta kod kojih Direktiva 2008/48/EZ, u odnosu na staru Direktivu, povisuje standard zaštite na nacionalnoj razini država članica biti nemoguće usvojiti mjere s još višim stupnjem zaštite što će ograničiti tržišno natjecanje. Vidi Rott, P., *Thesen zum jüngsten Vorschlag der Kommission für eine neue Verbraucherkredit-Richtlinie*, <http://www.responsible-credit.net/media.php?t=media&file&id=1939> (12. lipnja 2007.). Dotle je Komisija tvrdila da je maksimalna harmonizacija potrebna za postizanje cilja Prijedloga, a taj je „stvaranje pretpostavki za nastanak transparentnog i učinkovitijeg tržišta koji će nuditi takav stupanj zaštite potrošača koji će pod najboljim mogućim uvjetima za davatelje i korisnike kredita omogućavati promet ponudama kreditnih proizvoda na tržištu“. Vidi t. 5. preambule Prijedloga Direktive iz 2002., str. 4.

²² Prijedlog Direktive iz 2005. propisivao je načelo uzajamnog priznanja. Prema njemu bi se glede motrišta potrošačkog kredita u kojima su države članice slobodne propisivati različite odredbe primjenjivalo pravo kreditora. Tada se potrošač ne bi mogao osloniti na jedinstveni stupanj zaštite i na odredbe vlastitoga pravnog sustava. Načelo je u zakonodavnom postupku prekriziženo. O tome vidi Rott, P., *Maximum...*, op. cit., str. 65.

²³ O pojmu profesionalne i poslovne djelatnosti Baretić, M. (2003.) *Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima*. U: Dika, M. i Pogarić, Z. (ur.), *Obveze trgovca u sustavu zaštite potrošača*, str. 64.

¹¹ Isto tako *Cristofaro Giovanni de*, op. cit., str. 257.

¹² Članak 22. st. 1. Direktive 2008/48/EZ.

¹³ U neke od odredaba Direktive 2008/48/EZ koje (načelno) podliježu načelu maksimalne harmonizacije ubrajaju se tako odredbe o standardnim informacijama koje mora sadržavati oglašavanje, odredbe o predugovornim informacijama, odredba o ocjenjivanju kreditne sposobnosti potrošača, odredbe o informacijama koje moraju biti sadržane u ugovoru o kreditu, odredba o pravu na otkaz ugovora o kreditu na neodređeno vrijeme, odredba o pravu na raskid ugovora o kreditu, odredba o prijevremenoj otplati kredita i odredba o obračunu EKS-a.

¹⁴ To se ponajprije odnosi na propise o zeleniškim kamatama, pravnim posljedicama raskida kod povezanih ugovora, zakašnjenju s otplatom i na propise o pravnoj zaštiti.

¹⁵ Prema čl. 27. st. 2. Direktive 2008/48/EZ, države članice mogu usvojiti alternativne odredbe prema čl. 2. st. 5. i 6., čl. 4. st. 1. i 2. sl. c), čl. 6. st. 2., čl. 10. st. 1. i 2. sl. g), čl. 14. st. 2., čl. 16. st. 4. Na primjer, fakultativna mogućnost isključenja određenih vrsta ugovora o kreditu prema čl. 2. st. 5. i 6.; mogućnost propisivanja da se EKS ne navodi u oglašavanju ili u predugovornim informacijama kod mogućnosti prekoračenja stanja na tekućem računu; mogućnost zadržavanja postojećih nacionalnih propisa kojima se rok za raskid ugovora o kreditu kod povezanih ugovora skraćuje na poseban kraći rok; mogućnost država članica kod prijevremene otplate kredita davatelju kredita iznimno dopustiti naknadu koja prelazi Direktivom propisanu gornju granicu naknade i mogućnost propisivanja granice svote prijevremene otplate ispod koje se naknada ne može zahtijevati. Vidi Segura, R. (2008.) *La nueva Directiva sobre el crédito al consumo: objeto y ámbito de aplicación*- ReDeco, str. 17.

¹⁶ Članak 26. Direktive 2008/48/EZ.

Nažalost, zakonodavac Zajednice nije iskoristio priliku da otkloni mnoge nedorečenosti ovoga uskog shvaćanja pojma potrošača²⁴. Stoga „kompjuterša“ koji uzima kredit radi kupnje kompjutera za osobne potrebe i dalje uživa zaštitu kao potrošač, dok je ista nedostupna liječniku koji kredit uzima radi kupnje kompjutera za svoju ordinaciju. Konkretni odgovor izostao je i u pogledu tzv. „dual-use problematike“, kad uzimanje kredita služi svrsi koja se može pripisati i poslovnoj i privatnoj sferi osobe²⁵. Dvojbe se mogu razriješiti jedino uvažavanjem dosad u teoriji prihvaćenoga vladajućeg stajališta²⁶, odnosno uskim tumačenjem definicije iz čl. 3. sl. a) Direktive 2008/48/EZ. Nadalje, pojam potrošača iz Direktive 2008/48/EZ ne obuhvaća radnike kao ni fizičke osobe koje poduzimaju potrebne radnje u smjeru započinjanja profesionalne ili poslovne djelatnosti²⁷. Pritom se nezaobilazno nameće pitanje kako će načelo maksimalne harmonizacije, na kojem se temelji Direktiva 2008/48/EZ, utjecati na *ratione personae* propisa o potrošačkom kreditu država članica, koje svojim pojmom potrošača obuhvaćaju te osobe²⁸. Odgovor se nalazi u čl. 1. koji određuje predmet Direktive 2008/48/EZ te propisuje kako je cilj Direktive harmonizacija „određenih motrišta“ zakona, uredbi i upravnih propisa država članica o potrošačkom kreditu. Budući da spomenute osobe i ne ulaze u definiciju potrošača iz Direktive 2008/48/EZ, takve odredbe država članica neće predstavljati preuzete odredbe Direktive odnosno „harmonizirano pravo“ te mogu biti zadržane odnosno propisane.²⁹

3.1.2. Davatelj kredita (kreditor)

I dok definicija potrošača ostaje ista kao i dosad, definicija kreditora doživljava tek manje izmjene. Prema čl. 3. sl. b) Direktive 2008/48/EZ, davatelj kredita je fizička ili pravna osoba koja u okviru izvršavanja svoje poslovne ili profesionalne djelatnosti odobrava kredit ili obećava odobriti kredit. Pritom iz teksta preambule proizlazi kako Direktiva ne zadire u pravo država članica da, u skladu s pravom Zajednice, bavljenje djelatnošću odobravanja kredita ograniče isključivo na pravne osobe

ili određene pravne osobe. U odnosu na staru definiciju davatelja kredita iz čl. 1. st. 2. sl. b) Direktive 87/102/EEZ, nova više ne spominje „skupinu osoba“ koje mogu biti davatelji kredita. Iako se iz samoga zakonodavnog postupka ne može ustanoviti je li se tom izmjenom iz osobnog polja primjene nove Direktive htjelo izbaciti društva osoba, čini se da to nije bio cilj.³⁰ Druga se izmjena odnosi na obuhvaćanje osoba koje obećavaju odobravanje kredita pojmom davatelja kredita.

3.1.3. Kreditni posrednik

Iznimno bitna novost je obuhvaćanje osobe kreditnog posrednika osobnim poljem primjene Direktive 2008/48/EZ³¹, čime je zakonodavac Zajednice reagirao na promijenjene okolnosti i aktualno stanje pravne regulative u mnogobrojnim državama članicama.³² Prema čl. 3. sl. f) Direktive 2008/48/EZ, kreditni posrednik je fizička ili pravna osoba koja ne djeluje kao davatelj kredita i koja u okviru svoje profesionalne ili poslovne djelatnosti koju obavlja za određenu protuvrijednost, a koja se može sastojati u novčanoj činidbi ili drugoj ugovorenoj gospodarskoj koristi³³, i) potrošačima predstavlja ili nudi ugovore o kreditu ili ii) potrošačima pomaže oko drugih, izvan onih pod i) navedenih pripremnih radnji glede sklapanja ugovora³⁴ ili iii) za davatelja kredita sklapa ugovore o kreditu sa potrošačima³⁵. Ovom širokom definicijom tako je obuhvaćen kreditni posrednik, koji djeluje u svoje ime, ali i zastupnik, koji putem punomoći djeluje u ime i za račun davatelja kredita³⁶. U preambuli se nadalje napominje da organizacije koje dopuštaju da se putem korištenja njihova identiteta oglašavaju kreditni proizvodi (npr. kreditne kartice) i koje svojim članovima preporučuju korištenje tih proizvoda nisu kreditni posrednici u smislu Direktive 2008/48/EZ³⁷.

Direktiva 2008/48/EZ uređuje samo određene obveze kreditnih posrednika naspram potrošača. Odstupajući od načela maksimalne harmonizacije, ona državama članicama dopušta da zadrže već postojeće propise o daljnjim

²⁴ O tome više Petrić, S. (2007.) Ugovor o potrošačkom kreditu. U: Slakoper, Z. (ur.) *Bankovni i finansijski ugovori*, str. 551.

²⁵ U hrvatskoj je pravnoj teoriji zastupljeno stajalište da se ocjena o tome je li određena ugovorna strana potrošač, daje na temelju svih činjenica koje su postojale u trenutku sklapanja ugovora. Ako je fizička osoba u vrijeme zaključenja ugovora o kreditu djelovala u svrhe namijenjene njezinoj profesionalnoj ili poslovnoj djelatnosti, neće se smatrati potrošačem. Vidi Baretić, M. u Dika, M. i Pogarčić, Z. (ur.), op. cit., str. 63., bilj. 31.; Crnić, I. (2006.) *Plaćanje predumom i zaštita potrošača*. Zbornik PFZ, str. 543.

²⁶ Neki autori smatraju da bi u takvim dvojbama ocjena o tome je li neka osoba potrošač trebala ovisiti o tome koja je svrha prevladavajuća. Tako Reich, N. u: Reich, N. i Micklitz, H. – W (2003.) *Europäisches Verbraucherrecht*, str. 741. U prilog vladajućem stajalištu ipak ide činjenica da je prvi Prijedlog Direktive 87/102/EEZ izričito predviđao kriterij prevladavajuće svrhe, dok ga u konačnom tekstu Direktive više nema. Vidi Hoffmann, M. (2007.) *Die Reform der Verbraucher-Kredit-Richtlinie (87/102/EWG)*, str. 39; Vogel, A. (2006.) *Verbrauchervertragsrecht und allgemeines Vertragsrecht*, str. 16.

²⁷ Što prema stajalištu nekih autora i nije problematično budući da se te osobe mnogo informiraju radi svoje nove djelatnosti i poduzimaju potrebne pravne radnje. Stoga im nije potreban jednak stupanj zaštite kao i potrošaču. Tako Hoffmann, M., op. cit., str. 172.

²⁸ Kao npr. § 13. i § 507. njemačkog BGB-a i § 1. austrijskog KSchG-a i § 33. Abs. austrijskog BWG-a. Čak se je 1995. i Komisija izjasnila za obuhvaćanje fizičkih osoba koje poduzimaju potrebne radnje u smjeru započinjanja profesionalne ili poslovne djelatnosti osobnim poljem primjene. Vidi KOM (1995) 117. fin. 3.

²⁹ Tako i Bulow, P. i Arzt, M., op. cit., WM, 2005., str. 1153.

³⁰ Naime, ako fizička odnosno pravna osoba ispunjava uvjete za davatelja kredita, onda te iste uvjete može ispuniti i skupina tih osoba. Potreba za zaštitom potrošača ostaje pritom nepromijenjena.

³¹ Direktiva 87/102/EEZ nije predviđala posebne odredbe o kreditnome posredniku, nego ga je tek usputno spominjala u čl. 3. (oglašavanje) i čl. 12. st. 1. sl. a) i b) (nadzor nad radom kreditnih institucija).

³² Tako njemački BGB sadržava detaljne odredbe o posredovanju kod odobravanja zajma (§§ 655a i dalje BGB-a), a austrijsko pravo posebne odredbe uređuje u okviru Zakona o posredovanju (§ 33. Maklergesetzes).

³³ Prijedlog Direktive iz 2002. navodi kao primjer pravo pristupa poslovnoj mreži davatelja kredita.

³⁴ Postavlja se pitanje jesu li time obuhvaćeni odvjetnici i javni bilježnici koji u okviru svoje djelatnosti potrošača informiraju o pravnim posljedicama sklapanja ugovora. Komisija smatra da oni potpadaju pod definiciju jedino kad aktivno nastupaju u toj ulozi. Budući da radnje kreditnog posrednika obuhvaćaju i spomenute „pripreme radnje“, stajalište Komisije je upitno. Vidi Prijedlog Direktive iz 2002., Objašnjenje čl. 2.

³⁵ Izvorna definicija iz Prijedloga Direktive iz 2005., koja je načelno odgovarala definiciji iz prvog Prijedloga iz 2002., sadržavala je sporan kriterij „redovitosti“ (eng. *habitually*) djelatnosti kreditnog posrednika, koji je isključivao njegovo povremeno djelovanje. U skladu s predloženom izmjenom Europskog parlamenta br. 182. u prvome čitanju, riječ „redovito“ je prekrizižena. Vidi Protokol sa sjednice i prihvaćene tekstove (P5_TA–2004–0297). Osobito problematična bila je okolnost što Prijedlog Direktive nije sadržavao kriterije o tome kako tumačiti pojam „redovitosti“, što bi dovelo do bitnih razlika pri preuzimanju odredbe u pravo država članica. Osim toga, iz perspektive potrošača nebitno je koliko često netko posreduje u sklapanju ugovora o kreditu.

³⁶ Rott, P. (2008.) *Kreditvermittlung nach der Reform des Verbraucherkreditrechts*. VuR, str. 283.

³⁷ Točka 16. preambule Direktive 2008/48/EZ.

dodatnim obvezama kreditnih posrednika ili da propišu nove³⁸. Što se tiče odredaba Direktive 2008/48/EZ, one se odnose na ugovor o kreditnom posredovanju s jedne i na obvezu kreditnog posrednika na pružanje informacija potrošaču³⁹ s druge strane. Od obveze pružanja informacija potrošaču u predugovornom stadiju oslobođeni su ipak, prema čl. 7 Direktive 2008/48/EZ, isporučitelji robe ili pružatelji usluga, koji se kreditnim posredovanjem bave tek podredno. To se primjerice odnosi na prodavatelje polovnih vozila, koji automobile prodaju tako što posreduju pri sklapanju ugovora o kreditu s bankama⁴⁰. U takvim slučajevima obveza pružanja informacija i savjetovanja potrošača ostaje na davatelju kredita. Može se zaključiti da Direktiva 2008/48/EZ razlikuje kreditne posrednike kojima je posredovanje glavno zanimanje od onih kojima ono to nije, smatrajući kako će osobe specijalizirane za poslove kreditnog posredovanja bolje informirati i savjetovati potrošača pri izboru kreditnog proizvoda. Osim obveze pružanja informacija, koja načelno odgovara obvezi davatelja kredita pružanja informacija potrošaču, Direktiva 2008/48/EZ u čl. 21. propisuje i posebne obveze koje se odnose isključivo na kreditnog posrednika. U skladu s čl. 21. sl. a) Direktive 2008/48/EZ, kreditni posrednik mora kako pri oglašavanju tako i u materijalima namijenjenima potrošaču ukazati na opseg svojih ovlasti i osobito istaknuti posluje li isključivo s jednim ili više davatelja kredita ili djeluje kao neovisni kreditni posrednik. Nadalje, prema čl. 21. sl. b) i c) Direktive 2008/48/EZ, postoji i obveza predočavanja zarade kreditnog posrednika, čime se želi postići viši stupanj transparentnosti. Države članice moraju osigurati da kreditni posrednik potrošaču obznani svoju naknadu ako takva postoji te moraju osigurati da se ona između potrošača i davatelja kredita dogovori prije sklapanja ugovora o kreditu u tiskanom obliku ili nekom drugom trajnom mediju. Osim toga, kreditni je posrednik obavezan obznani svoju naknadu i davatelju kredita budući da ona ulazi u ukupni trošak kredita odnosno u obračun efektivne kamatne stope (dalje: EKS)⁴¹.

3.2. POLJE PRIMJENE *RATIONE MATERIAE*

Predmetno polje primjene Direktive 2008/48/EZ prema svojoj strukturi i dalje odgovara staroj Direktivi 87/102/EEZ, utoliko što prije svega obuhvaća sve ugovore o kreditu, a potom propisuje niz ugovora o kreditu isključenih od djelovanja njezinih odredaba.

³⁸ Točka 17. preambule Direktive 2008/48/EZ. Razlog tome je ponajprije u činjenici da u skoroj budućnosti treba očekivati poseban propis Zajednice o kreditnim posrednicima. Naime, u Zelenoj knjizi od 30. travnja 2007. o financijskim uslugama za privatne klijente na unutarnjem tržištu, KOM(2007) 226 fin., str. 20., Komisija je najavila izradu studije čiji se rezultati očekuju, a koja će ispitati moguće negativne posljedice djelatnosti kreditnih posrednika na potrošače i, ako je potrebno, predložiti odgovarajući pravni okvir.

³⁹ Riječ je o odredbama o oglašavanju (čl. 4.), o predugovornim informacijama (čl. 5. st. 1., čl. 6. st. 1.), o pružanju savjeta potrošaču (čl. 5. st. 6.) i o informacijama koje ugovor o kreditu mora sadržavati (čl. 10.). Prema t. 24. preambule, potrošača se mora sveobuhvatno informirati, neovisno o tome što ugovor sklapa putem posrednika.

⁴⁰ Prema t. 24. preambule nije opravdano njima nametnuti pravnu obvezu pružanja predugovornih informacija u skladu s Direktivom. Nadalje, navodi se da se isporučitelji robe ili pružatelji usluga kreditnim posredovanjem bave „podredno“, kad ono nije glavna svrha njihove profesionalne ili poslovne djelatnosti.

⁴¹ Članak 20. sl. b) Prijedloga Direktive iz 2005. propisivao je da potrošač kreditnom posredniku duguje naknadu samo u slučaju uspješno sklopljenoga pravnog posla. Iako je odredba tijekom zakonodavnog postupka prekrizižena, države članice mogu i dalje zadržati odgovarajuće postojeće odredbe ili propisati nove.

3.2.1. Ugovor o potrošačkom kreditu

Određujući polje primjene u čl. 2. st. 1., Direktiva 2008/48/EZ propisuje kako se primjenjuje na ugovore o kreditu. Ugovor o kreditu je u čl. 3. sl. c) Direktive 2008/48/EZ definiran kao ugovor kojim davatelj kredita odobrava ili obećava odobriti kredit potrošaču u obliku odgode plaćanja, zajma ili neke druge slične financijske pomoći, s iznimkom ugovora o trajnom pružanju usluga ili isporuci robe iste vrste, koje potrošač tijekom pružanja usluge ili isporuke robe plaća u obrocima. Definicija načelno i dalje odgovara onoj iz čl. 1. st. 2. sl. c) Direktive 87/102/EEZ. Novost je jedino uvođenje iznimke ugovora o isporuci robe iste vrste, koju potrošač tijekom isporuke robe plaća u obrocima. Ipak, spomenuta promjena neće se bitnije odraziti na odredbe država članica o potrošačkom kreditu budući da većina njih odredbu i nije preuzela iz stare Direktive 87/102/EEZ⁴². To je tako jer kod spomenutih ugovora nedostaje element kreditiranja; naime jedna strana pruža uslugu odnosno isporučuje robu u određenim vremenskim razmacima u kojima je potrošač plaća⁴³.

3.2.2. Ugovori isključeni iz polja primjene Direktive 2008/48/EZ

Polje primjene Direktive 2008/48/EZ suženo je velikim brojem određenih vrsta ugovora o kreditu koji su u potpunosti ili djelomično isključeni iz polja primjene ili je predviđena fakultativna mogućnost njihova isključenja⁴⁴. Pritom za one vrste kredita koje su u potpunosti isključene iz polja primjene Direktive, t. 10. preambule predviđa mogućnost da države članice poštujući pravo Zajednice zadrže postojeće ili usvoje nove propise koji u cijelosti ili djelomično odgovaraju odredbama Direktive i primjenjuju ih i na ona „područja“ koja ne spadaju u njezino polje primjene. Nešto sasvim drugo vrijedi za ugovore o kreditu isključene samo od primjene nekih odredaba Direktive 2008/48/EZ, u odnosu na koje nije dopušteno usvajati nacionalne propise, kojima bi se na njih primjenjivale preostale preuzete odredbe Direktive 2008/48/EZ.

3.2.2.1. Potpuno isključeni ugovori

Prema čl. 2. st. 2. sl. a), od primjene pravila Direktive 2008/48/EZ u potpunosti su isključeni ugovori o kreditu, kod kojih je tražbina osigurana hipotekom ili nekim drugim usporedivim sredstvom osiguranja koje se u državi članici uobičajeno ugovara na nekretninama ili pravom na nekretnini. Tako je u odnosu na čl. 2. st. 3. Direktive 87/102/EEZ koji je predviđao mogućnost njihova potpuno ili djelomična isključenja došlo do znatnog sniženja

⁴² To je tako jer su takvi ugovori isključeni od polja primjene već i samom definicijom ugovora o potrošačkom kreditu. Kao primjer vidi § 12a austrijskog KSchG-a. Apathy, P.; U. Schwimann, M. (2006.) *ABGB Praxiskommentar* § 12a KSchG-a br. 5. Vidi ZZZP iz 2003. (Nar. nov., br. 96/03.) koji ih nije posebno isključivao. Članak 71. st. 2. ZZZP-a iz 2007. izričito propisuje da se ugovori o kontinuiranom pružanju usluga kad potrošač ima pravo otplaćivati ih obročno u vrijeme njihova pružanja ne smatraju ugovorima o zajmu.

⁴³ Prema t. 12 preambule takvi se ugovori s obzirom na interese stranaka te na vrstu i način izvršenja posla razlikuju od ugovora o kreditu obuhvaćenih poljem primjene Direktive, i treba naglasiti da oni nisu ugovori o kreditu u smislu Direktive. Kao primjer navodi ugovor o osiguranju s mjesečnim plaćanjem u obrocima.

⁴⁴ Članak 2. st. 2. propisuje niz potpunih iznimaka odnosno isključenja od polja primjene; čl. 2. st. 3. i 4. propisuje djelomične iznimke i čl. 2. st. 5. i 6. fakultativne iznimke.

stupnja zaštite potrošača⁴⁵. Nova odredba zapravo otvara mogućnost da se putem ugovaranja sredstva osiguranja usporedivo s hipotekarnim osiguranjem tražbine ugovor o potrošačkom kreditu u potpunosti isključi od primjene odredaba o potrošačkom kreditu koje štite potrošača⁴⁶. Nadalje, čl. 2. st. 2. sl. b) od primjene odredaba Direktive 2008/48/EZ u potpunosti isključuje i ugovore o kreditu namijenjene stjecanju ili zadržavanju vlasništva na nekretnini ili na postojećoj ili planiranoj zgradi. Odredba je tako otklonila nedostatak iz čl. 2. st. 1, sl. a) Direktive 87/102/EEZ, prema kojem su ugovori o kreditu namijenjeni obnovi ili poboljšanju zgrade bili isključeni iz polja primjene⁴⁷. Ipak, autorica smatra da je *ratio* odredbe potkopan putem spomenutog čl. 2. st. 2. sl. a) budući da su i takvi krediti, kod kojih je npr. kao sredstvo osiguranja tražbine ugovorena hipoteka, u potpunosti isključeni od primjene njezinih odredaba.

U skladu s čl. 2. st. 2. sl. c), Direktiva 2008/48/EZ ne primjenjuje se ni na ugovore o kreditu, kod kojih je ukupna svota kredita manja od 200 ili veća od 75.000 eura⁴⁸. Donja granica svote kredita pogađa ponajprije kreditiranje kreditnim karticama, kod kojih je uobičajeno riječ o malim svotama kredita.

Iz polja primjene Direktive 2008/48/EZ isključeni su i ugovori o najmu i leasingu kad obveza stjecanja vlasništva nad predmetom ugovora nije predviđena ni samim ugovorom niti posebnim ugovorom. No, smatra se da obveza postoji kad ona još nije utvrđena ugovorom, ali je davatelj kredita o tome jednostrano odlučio (čl. 2. st. 2. sl. d))⁴⁹. Na sporno pitanje ulaze li u polje primjene i takvi ugovori koji sadržavaju opciju kupnje koja se može, ali i ne mora, ostvariti, Direktiva 2008/48/EZ daje negativan odgovor govoreći samo o „obvezi“ stjecanja vlasništva nad predmetom najma odnosno leasinga. Ovaj propust zapravo omogućuje zaobilaznje primjene odredaba Direktive 2008/48/EZ, npr. na način da davatelj leasinga u svoje ugovore kojima je cilj potpuna amortizacija unese opciju kupnje i time zaobiđe primjenu odredaba o potrošačkom kreditu.

Ugovori o kreditu bez kamate i drugih tereta za korisnika kredita i ugovori o kreditu s rokom otplate do tri mjeseca kod kojih za korisnika kredita nastaju tek zanemarivi troškovi isključeni su od djelovanja odredaba Direktive 2008/48/EZ (čl. 2. st. 2. sl. f)). Isto vrijedi i za ugovore o kreditu koji služe besplatnoj odgodi plaćanja postojećega duga (čl. 2. st. 2. sl. j)).

Iz polja primjene Direktive 2008/48/EZ isključeni su prema čl. 2. st. 2. sl. g) i ugovori o kreditu koje poslodavac kao svoju sekundarnu djelatnost odobrava svojim zaposlenicima beskamato ili po EKS-u koja je niža od tržišne i koji nisu ponudeni široj javnosti⁵⁰. Nadalje Direktiva 2008/48/EZ u čl. 2. st. 2. sl. l) isključuje i ugovore o kreditu u obliku zajma koji se u skladu sa zakonskim odredbama i u općem interesu dodjeljuju jednom ograničenom broju klijenata, bilo po nižoj kamatnoj stopi⁵¹ od tržišne bilo beskamato ili pod drugim uvjetima koji su za potrošača povoljniji od tržišnih i po kamatnim stopama koje ne prelaze uobičajenu visinu tržišnih kamatnih stopa.

Novost je i čl. 2. st. 2. sl. h) kojim Direktiva 2008/48/EZ iz polja svojeg djelovanja isključuje ugovore o kreditu koji su sklopljeni s investicijskim društvom u smislu čl. 4. st. 1. Direktive 2004/39/EZ o tržištima financijskih instrumenata⁵² ili s kreditnom institucijom u smislu čl. 4. Direktive 2006/48/EZ⁵³. Do isključenja dolazi kad takvi ugovori omogućuju ulagaču provedbu transakcije koja se odnosi na jedan ili više instrumenata navedenih u Dijelu C Privitka I Direktive 2004/39/EZ⁵⁴ i kad je investicijsko društvo ili kreditna institucija koja odobrava kredit uključena u tu transakciju. Glavna svrha ovog isključenja zapravo je izbjegavanje dupliciranja ponajprije obveze pružanja potrebnih informacija ulagaču odnosno potrošaču, budući da i spomenute Direktive sadržavaju odgovarajuće odredbe koje se uglavnom podudaraju s odredbama Direktive 2008/48/EZ.

Direktiva 2008/48/EZ unosi još jednu novinu isključujući i ugovore o kreditu koji su rezultat sudske nagodbe ili nagodbe pred drugim zakonom ovlaštenim tijelom (čl. 2. st. 2. sl. i)). Jednako tako Direktiva 2008/48/EZ u čl. 2. st. 2. sl. k) isključuje ugovore o kreditu kod kojih potrošač davatelju kredita mora dati neku stvar u zalag radi osiguranja tražbine i kod kojih je odgovornost potrošača strogo ograničena na tu založenu stvar.

Konačno, treba napomenuti da se preuzimanje spomenutih odredaba u nacionalno pravo država članica ne mora nužno negativno odraziti na stupanj zaštite potrošača. Naime, mnoge države članice koje neka pravila o isključenju određenih vrsta ugovora nisu preuzele iz stare Direktive 87/102/EEZ⁵⁵, ne moraju to učiniti ni ubuduće. Budući da t. 10. preambule državama članicama pruža mogućnost primjene odredaba Direktive

⁴⁵ Članak 2 st. 3. Direktive 87/102/EEZ propisivao je da ako te vrste ugovora nisu isključene od primjene odredaba Direktive već prema čl. 2. st. 1. sl. a), na njih se neće primjenjivati čl. 1. a i čl. 4. – 12 Direktive.

⁴⁶ Tako i Reifner U, *Empfehlungen...*, op. cit., str. 86.

⁴⁷ Naime, stara je odredba potrošača stavljala u gori položaj pri sklapanju ugovora o kreditu namijenjenog obnovi ili poboljšanju zgrade nego pri sklapanju ugovora o kreditu namijenjenog kupnji automobila. U preambuli Direktive 2008/48/EZ se s pravom naglašava da takvi ugovori o kreditu ne trebaju biti isključeni od primjene odredaba Direktive „samo stoga“ što služe obnovi ili povišenju vrijednosti poboljšanjem neke zgrade. Vidi tj. 14. preambule Direktive 2008/48/EZ.

⁴⁸ Članak 27. st. 2. Direktive 2008/48/EZ propisuje obvezu preispitivanja spomenutih svota svakih pet godina (prvi put 12. svibnja 2013.), kad se provjerava odgovaraju li oni i dalje aktualnom stanju na tržištu kredita.

⁴⁹ Tako je bez uvođenja većih novosti razjašnjena odredba iz stare Direktive 87/102/EEZ, gdje su prema čl. 2. st. 1. sl. b) iz polja primjene bili isključeni ugovori o najmu, osim ako je riječ o najmu s klauzulom o prelasku vlasništva nad predmetom najma na najmoprimca po isteku određenog vremena u kojem je plaćao najamninu.

⁵⁰ Sličnu odredbu sadržavao je i čl. 2. st. 2. Direktive 87/102/EEZ koji je državama članicama predviđao mogućnost da isključe ovakve kredite iz djelokruga preuzetih odredaba Direktive.

⁵¹ Propust je Direktive što ne određuje a se ovdje misli na efektivnu kamatnu stopu.

⁵² Direktiva 2004/39/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata kojom se izmjenjuju i dopunjuju Direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ, Direktiva 2000/12/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća te ukida Direktiva Vijeća 93/22/EEZ, Sl. l. L 145 od 30. travnja 2004., str. 1., posljednji put izmijenjena Direktivom 2008/10/EZ (Sl. l. L 76 od 19. ožujka 2008., str. 33.).

⁵³ Direktiva 2006/48/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. koja se odnosi na osnivanje i poslovanje kreditnih institucija (preoblikovano), Sl. l. L 177 od 30. lipnja 2006., str. 1., izmijenjena Direktivom 2007/18/EZ od 27. ožujka 2007., Sl. l. L 87 9 od 28. ožujka 2007.

⁵⁴ Na primjer, prenosivi vrijednosni papiri, opcije, zamjene (*swaps*) itd.

⁵⁵ Vidi npr. § 492. st. 1. a njem. BGB-a, koji izuzima samo kredite osigurane založnim pravom na nekretnini, i to od malog broja odredaba o potrošačkom kreditu, i § 12.a st. 2. reč. 1. sl. a) aust. KSchG-a, koji izuzima kredite sklopljene na najmanje 10 godina, namijenjene izgradnji ili poboljšanju zgrada. Hrvatski ZZP uopće ne preuzima isključenje hipotekarnih kredita i proširuje polje primjene odredaba ZZP-a o potrošačkom zajmu i na tu kategoriju ugovora.

2008/48/EZ na ugovore o kreditu koji su u potpunosti isključeni iz njezinog polja primjene, ne postoji opravdan razlog da se njihovim isključenjem snizi stupanj zaštite potrošača⁵⁶. Tako primjerice države članice ne moraju preuzeti isključenje ugovora o kreditu namijenjenih stjecanju ili zadržavanju vlasništva na nekretninama i ugovora o kreditu kod kojih je tražbina osigurana založnim pravom na nekretnini. Jednako tako, one mogu zadržati postojeće ili usvojiti nove propise koji u cijelosti ili djelomično odgovaraju odredbama Direktive 2008/48/EZ i primijeniti ih na ugovore o kreditu čiji je ukupna svota manja od 200 ili veća od 75.000 eura. Dotad, pri preuzimanju odredaba Direktive o isključenju besplatnih kredita nema potrebe za proširivanjem djelovanja njezinih odredaba i na ovakve ugovore budući da kod njih potrošači nisu izloženi klasičnim rizicima koji prate potrošački kredit.

3.2.2.2. Djelomično isključeni ugovori

Djelomično isključeni iz polja primjene Direktive 2008/48/EZ su ugovori o kreditu u obliku mogućnosti prekoračenja stanja na tekućem računu. Pojam „mogućnosti prekoračenja“ definiran je u čl. 3 sl. d) Direktive 2008/48/EZ kao izričiti ugovor o kreditu pri kojem davatelj kredita potrošaču daje mogućnost raspolaganja sa sredstvima koja prelaze trenutno stanje na tekućem računu potrošača⁵⁷. Članak 2. st. 2. sl. e) Direktive 2008/48/EZ propisuje da se njezine odredbe ne primjenjuju na ugovore o kreditu u obliku mogućnosti prekoračenja kod kojih kredit mora biti otplaćen u roku od jednog mjeseca. No, u čl. 6. st. 5. Direktiva 2008/48/EZ propisuje obvezu pružanja određenih informacija potrošaču kod ove iste vrste kredita, čime naizgled potpuno isključenje zapravo postaje djelomično. Dotad su ugovori o kreditu u obliku mogućnosti prekoračenja stanja na tekućem računu kod kojih kredit mora biti otplaćen na zahtjev ili u roku od tri mjeseca isključeni samo od primjene nekih odredaba Direktive⁵⁸. Ovo djelomično isključenje preambula obrazlaže navodeći da na ovakve ugovore o kreditu radi njihove jednostavnosti i niskih troškova ne treba primjenjivati sve odredbe Direktive 2008/48/EZ i da mogu biti podvrgnuti i jednostavnijem pravnom uređenju. Tako se primjerice čl. 4. Direktive 2008/48/EZ o standardnim informacijama koje potrošaču moraju biti pružene pri oglašavanju, na ugovore o kreditu u obliku mogućnosti prekoračenja stanja na tekućem računu, primjenjuje samo djelomično. Nešto drugo Direktiva 2008/48/EZ propisuje za slučaj kad kreditna ili financijska institucija prešutno dopušta prekoračenje odnosno kad davatelj kredita potrošaču stavlja na raspolaganje sredstva koja prelaze trenutno stanje na tekućem računu potrošača ili prelaze

ugovorenu mogućnost prekoračenja stanja na tekućem računu (čl. 3. sl. e) Direktive 2008/48/EZ). U skladu s čl. 2. st. 4. Direktive 2008/48/EZ na takve se ugovore primjenjuju posebne odredbe o prešutno dopuštenom prekoračenju stanja na tekućem računu iz čl. 18. Direktive 2008/48/EZ te odredbe o provedbi nadzora nad davateljima kredita iz čl. 20. Direktive 2008/48/EZ i provedbene mjere propisane u Glavi VII. Direktive 2008/48/EZ, dok otpada primjena odredaba o standardnim informacijama pri oglašavanju, o povezanim ugovorima i o prijevremenoj otplati kredita⁵⁹. Budući da je kod spomenutih odredaba Direktive 2008/48/EZ riječ samo o djelomičnim isključenju od primjene nekih njezinih odredaba, pri njihovu preuzimanju nacionalnim odredbama nije dopušteno proširiti primjenu preostalih preuzetih odredaba Direktive 2008/48/EZ i na te vrste ugovora. Do tada će se Direktivom 2008/48/EZ neusklađena motrišta moći potpuno samostalno pravno urediti.

3.2.2.3. Fakultativna mogućnost isključenja

Osim navedenih, Direktiva 2008/48/EZ predviđa i fakultativnu mogućnost za države članice da određene vrste kredita isključe iz polja djelovanja njezinih odredaba. Prema čl. 2. st. 5. Direktive 2008/48/EZ, države članice imaju mogućnost propisati primjenu samo određenih odredaba⁶⁰ na ugovore o kreditu koji su sklopljeni s organizacijom, ako (je) organizacija: a) osnovana radi međusobnih koristi njezinih članova, b) ima za svrhu stjecanje dobitka isključivo za svoje članove, c) u skladu s nacionalnim pravnim propisima ispunjava propisanu socijalnu svrhu, d) prima i upravlja ušteđevinama samo svojih članova i pronalazi izvore financiranja samo za svoje članove i e) odobrava kredite po EKS koja je niža od kamatne stope uobičajene na tržištu ili čiji je rast ograničen nacionalnim pravnim propisima; i kad je članstvo ograničeno na osobe koje stanuju ili su zaposlene na određenom području, koje su zaposlenici ili umirovljenici kod određenog poslodavca ili osobe koje ispunjavaju druge uvjete koji su prema nacionalnom pravu pretpostavka za postojanje međusobne povezanosti članova. Kod posljednje se kategorije misli npr. na kredite obrazovnih institucija kod kojih su ispunjeni spomenuti uvjeti. No, takve ugovore o kreditu države članice mogu isključiti iz polja primjene tek kad je ukupna vrijednost svih ugovora o kreditu koje je organizacija sklopila u odnosu na ukupnu vrijednost svih ugovora o kreditu u državi članici u kojoj organizacija ima sjedište beznačajna i kad je ukupna vrijednost svih ugovora o kreditu svih takvih organizacija u toj državi članici manja od 1% ukupne vrijednosti svih ugovora o kreditu u državi članici. Osim toga, države članice moraju svake godine provjeravati jesu li ispunjeni spomenuti uvjeti te poduzeti potrebne mjere za ukidanje isključenja ako nije tako.

Prema čl. 2. st. 6. Direktive 2008/48/EZ, države članice mogu propisati primjenu samo nekih odredaba Direktive i na ugovore o kreditu kojima davatelj kredita i potrošač ugovaraju načine odgode plaćanja ili otplate

⁵⁶ Isto stajalište zauzima i Obrazloženje njem. Nacrta Zakona o preuzimanju Direktive o ugovorima o potrošačkom kreditu, koji navodi kako je zbog visokih tražbina i rizika povezanih s takvom vrstom ugovora jedino ispravno, kao i dosad, na njih primjenjivati odredbe o potrošačkom kreditu iz §§ 491. i dalje BGB-a, „iako to europskim pravom nije kogentno propisano“. Vidi Nacr Zakona, B. Posebni dio, O čl. 1, § 503 BGB-a, str. 30.

⁵⁷ Uvođenje definicije u novu Direktivu 2008/48/EZ obrazloženo je osobitom potrebom za pojašnjenjem pojma i usklađivanjem dosadašnje prakse država članica.

⁵⁸ Članak 2. st. 3. Direktive 2008/48/EZ.

⁵⁹ Primjenjuju se čl. 1. – 3., 18., 20. i 22. – 32. Direktive 2008/48/EZ.

⁶⁰ Članci 1. – 4., 6. – 7. i 9., čl. 10. st. 1. i 2. sl. a) – h) i sl. l), čl. 10. st. 4. kao i čl. 11., 13. i 16. – 32. Direktive 2008/48/EZ.

kredita, kad potrošač nije ispunio svoje obveze iz prethodnog ugovora o kreditu (konverzija duga). Osim toga, putem ovakvih sporazuma treba se izbjeći sudski postupak zbog neizvršenja obveze plaćanja i potrošač ne smije biti doveden u položaj lošiji od onog kod prethodnog ugovora. Ipak, ova se odredba ne može primijeniti ako ugovor o kreditu potpada pod odredbe o djelomičnom isključenju kod izričito dopuštenog prekoračenja stanja na tekućem računu.

4. OBVEZE INFORMIRANJA POTROŠAČA

Obveze informiranja potrošača čine „srce“ nove izmijenjene Direktive 2008/48/EZ i uređene su u čak tri glave koje se odnose kako na predugovorni tako i na ugovorni stadij. Glavni zadatak tih odredaba jest otkloniti neravnotežu koja postoji između informacija kojima raspolažu davatelj kredita i potrošač te potonjem omogućiti donošenje ispravne odluke utemeljene na točnim i iscrpnim informacijama. Tako je u Glavi II. pod naslovom „Obveze informiranja i predugovorne obveze“ uređeno oglašavanje, predugovorne informacije i ocjena kreditne sposobnosti potrošača. S time u vezi Glava III. uređuje pristup bazama podataka, dok Glava IV. između ostalog propisuje odredbe o informacijama koje mora sadržavati ugovor o kreditu.

4.1. OGLAŠAVANJE

Direktiva 2008/48/EZ u čl. 4. propisuje čitav niz standardnih informacija koje moraju biti uključene u oglašavanje. Njihova je svrha omogućiti potrošaču usporedbu različitih ponuda i olakšati mu ocjenu o tome može li on s obzirom na svoje imovno stanje uopće podnijeti teret kredita. Kao i čl. 3. Direktive 87/102/EEZ, nova odredba razlikuje oglašavanje s navođenjem i bez navođenja „brojki“ odnosno kamatne stope ili drugih svota koje ulaze u troškove kredita. Tako ne postoji obveza navođenja standardnih informacija pri oglašavanju ako propisi države članice kod oglašavanja glede ugovora o kreditu, koji ne sadržavaju kamatnu stopu ili podatke o troškovima kredita koji nastaju potrošaču, zahtijevaju navođenje EKS-a (čl. 4. st. 1. reč. 2.). Nadalje, Direktiva 2008/48/EZ propisuje da takvo oglašavanje bez navođenja „brojki“ potpada samo u odredbe Direktive 2005/29/EZ koje, pri objavi informacija od strane davatelja kredita, potrošača štite od nepoštenog i zavaravajućeg poslovnog djelovanja (čl. 4. st. 4.).⁶¹ Kad oglašavanje u vezi s ugovorima o kreditu navodi kamatnu stopu ili druge podatke koji se odnose na troškove kredita (tzv. oglašavanje s navođenjem „brojki“), nastaje obveza uključivanja standardnih informacija u oglašavanje koje se potrošaču moraju prenijeti na jasan, sažet i uočljiv način putem reprezentativnog primjera (čl. 4. st. 1. reč. 1. i st. 2.). U standardne informacije čl. 4. st. 2. Direktive 2008/48/EZ ubraja: a) fiksnu ili promjenjivu nominalnu kamat-

nu stopu (dalje: NKS) ili obje, zajedno s pojedinostima o svim troškovima koji nastaju za potrošača i koji ulaze u ukupan trošak kredita, b) ukupna svota kredita, c) EKS (države članice mogu propisati da se ona kod ugovora o kreditu u smislu čl. 2. st. 3. Direktive 2008/48/EZ ne navodi), d) ako je potrebno, trajanje ugovora o kreditu, e) kod ugovora o kreditu u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili uslugu, gotovinsku cijenu i svotu svakoga prethodnog plaćanja i f) ako je potrebno, ukupnu svotu koju potrošač mora platiti i svotu pojedinih obroka. Ako se ukupna svota kredita ne može navesti, treba navesti gornju granicu, osobito ako ugovor o kreditu potrošaču daje mogućnost korištenja kredita do određene svote. Ona tada označava najvišu svotu kredita koja potrošaču može biti stavljena na raspolaganje⁶². Kad je odobrenje kredita uvjetovano sklapanjem ugovora o sporednim uslugama, osobito ugovora o osiguranju, a troškovi sporedne usluge ne mogu se unaprijed odrediti, na tu se obvezu uz navođenje EKS-a mora ukazati na jasan, sažet i uočljiv način (čl. 4. st. 3. Direktive 2008/48/EZ). Udruge za zaštitu potrošača glede ove odredbe s opravdanjem strahuju kako ovakve sporedne usluge davatelji kredita neće prikazivati kao uvjet za odobrenje kredita, ali će u praksi od potrošača redovito zahtijevati sklapanje sličnih ugovora kao osiguranje od mogućih rizika. Kritike se, između ostalog, odnose i na količinu informacija koju svako oglašavanje glede ugovora o kreditu mora sadržavati. To će nedvojbeno dovesti do poskupljenja oglašavanja, odnosno i do poskupljenja kredita⁶³. S druge strane, odredba sprječava mogućnost dosadašnje prakse oglašavanja, kao npr. „najpovoljnija EKS za potrošačke kredite već od (...)“⁶⁴. Ovim se načinom oglašavanja potrošače redovito dovodilo u zabludu time što je davatelj kredita za oglašavanje odabrao svoj najpovoljniji, no ujedno i najmanje tražen proizvod, dok su najtraženiji kreditni proizvodi bili dostupni tek po znatno višoj kamatnoj stopi⁶⁴. Potrošač će ubuduće dobivati pregled najbitnijih informacija te pojašnjenje putem reprezentativnog primjera. No postavlja se pitanje kako će se ovakvo oglašavanje s nizom standardnih informacija uopće provoditi putem medija, kao što su televizija ili radio, a da se istodobno zadovolji uvjet jasnoće, sažetosti i uočljivosti.

4.2. PREDUGOVORNE INFORMACIJE

Daljnja novost je i u čl. 5. st. 1. Direktive 2008/48/EZ propisana odredba o obvezi davatelja kredita na pružanje informacija potrošaču u predugovornom stadiju. Davatelj kredita i možebitno kreditni posrednik obvezan je na temelju ponuđenih uvjeta kreditiranja, izraženih preferencija potrošača i predočenih informacija pravodobno prije sklapanja ugovora potrošaču pružiti informacije potrebne za usporedbu različitih ponuda na tržištu i za donošenje utemeljene odluke o tome želi li uopće sklopiti ugovor o

⁶² Točka 18. preambule Direktive 2008/48/EZ.

⁶³ Vidi Alleweldt, F., Micklitz, H.-W., Rott, P., Milne, A., Tichý, L., Kara, S., Osterloh, M., Schubert, K. i Achten M., *Broad Economic Analysis of the Impact of the Proposed Directive on Consumer Credit*, http://www.europarl.europa.eu/comparl/imco/studies/0704_consumercredit_en.pdf (12. kolovoza 2007.), str. 12., prema kojem 93% kreditne industrije smatra da će oglašavanje povisiti troškove kredita.

⁶⁴ Na primjer, pri oglašavanju navedena EKS „od 4,99%“ vrijedi samo za potrošački kredit koji traje 12 mjeseci i čija vrijednost prelazi 10.000 eura, dok za dulje trajanje kredita ona iznosi 6 do 9%.

⁶¹ Vidi t. 18. preambule Direktive 2008/48/EZ i Direktivu 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. u vezi s nepoštenim poslovnim djelovanjima poduzetnika prema potrošaču na unutarnjem tržištu, kojom se izmjenjuju i dopunjuju Direktiva Vijeća 84/450/EEZ, Direktive 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredba (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća, Sl. L 149 od 11. lipnja 2005., str. 22.

kreditu⁶⁵. Informacije se potrošaču pružaju na papiru ili nekom drugom trajnom mediju putem formulara iz Privitka II. Direktive, koji nosi naziv „Europske standardne informacije za potrošačke kredite“⁶⁶. Niz predugovornih informacija koje davatelj kredita mora pružiti potrošaču propisane su u čl. 5. st. 1. od sl. a) do s), a odnose se na: a) vrstu kredita, b) identitet i adresu davatelja kredita i po potrebi kreditnog posrednika, c) ukupnu svotu kredita i uvjete isplate, d) trajanje ugovora o kreditu, e) kod ugovora o kreditu u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili uslugu ili kod povezanih ugovora o kreditu, na informacije o robi ili usluzi i njejoj gotovinskoj cijeni, f) NKS, uvjete za njezinu primjenu i, ako je dostupno, indeks ili referentnu kamatnu stopu, koja se primjenjuje na početnu NKS, nadalje na razdoblja, uvjete i vrstu i način njene prilagodbe; ako u određenim okolnostima vrijede različite NKS, tada se spomenute informacije navode za svaku, g) EKS i ukupnu svotu kredita koju potrošač mora platiti, pojašnjeno putem reprezentativnog primjera i uz navođenje svih pretpostavaka, uporabljenih za obračun te kamatne stope; ako je potrošač davatelju kredita izrazio svoje želje glede jednog ili više elemenata kredita, npr. u odnosu na trajanje ugovora ili ukupnu svotu kredita, onda se i ti elementi moraju uzeti u obzir; ako ugovor o kreditu predviđa različite načine povlačenja svota s različitim troškovima ili NKS i davatelj kredita ispunjava pretpostavku iz t. b) Privitka I. Dijela II., davatelj kredita mora uputiti na to da drugi mehanizmi povlačenja svota kod te vrste ugovora o kreditu mogu uzrokovati višu EKS, h) svotu, broj i periodičnost obročnih plaćanja potrošača i, ako je potrebno, redoslijed po kojem u svrhu otplate slijede plaćanja različitih dugovanih svota obračunanih po različitim NKS, i) po potrebi troškove vođenja jednog ili više računa za knjiženje transakcija plaćanja i isplata svota kredita, osim ako je otvaranje računa fakultativno, zajedno s troškovima korištenja sredstava plaćanja kako kod transakcija otplate tako i isplata, i svaki drugi trošak koji proizlazi iz ugovora o kreditu i uvjete pod kojima se ti troškovi mogu mijenjati, j) po potrebi svotu koju pri sklapanju ugovora o kreditu potrošač plaća javnome bilježniku, k) ako postoji, obvezu sklapanja ugovora koji je povezan s ugovorom o kreditu, osobito ugovora o osiguranju, kad je sklapanje takvog ugovora pretpostavka za odobrenje kredita ili za njegovo odobrenje pod predviđenim uvjetima, l) kamatnu stopu primjenjivu u slučaju zakašnjenja plaćanja i pravila za njezinu prilagodbu i, ako je potrebno, troškove koji nastaju zbog zakašnjenja plaćanja, m) upozorenje o posljedicama neplaćanja, n) po potrebi, zahtijevana sredstva osiguranja, o) postojanje ili nepostojanje prava na raskid ugovora, p) pravo potrošača na prijevremenu otplatu kredita i po potrebi informacije o zahtjevu davatelja kredita za naknadom kao i o načinu obračuna te naknade prema čl. 16, q) pravo potrošača na neodgodivo i besplatno obavještanje u skladu s čl. 9, st. 2 o ishodu ispitivanja

baze podataka u vezi s ocjenom kreditne sposobnosti, r) pravo potrošača da mu se na njegov zahtjev besplatno dostavi preslika nacрта ugovora o kreditu; ova se odredba ne primjenjuje kad davatelj kredita u vrijeme zahtjeva nije spreman sklopiti ugovor o kreditu sa potrošačem i s) po potrebi vremensko razdoblje u kojem je davatelj kredita vezan predugovornim informacijama⁶⁷.

Nešto suženiji opseg informacija Direktiva 2008/48/EZ u svojem čl. 5. st. 2. i 3 predviđa za ugovore o kreditu koji se sklapaju putem sredstava daljinske komunikacije u smislu čl. 3. st. 3. Direktive 2002/65/EZ. Opis koji se kod takvih ugovora mora pružiti u skladu s čl. 3. st. 3. sl. b) Direktive 2002/65/EZ mora sadržavati najmanje informacije iz čl. 5. st. 1. sl. c), d), e), f) i h) Direktive 2008/48/EZ i EKS razjašnjenu na temelju reprezentativnog primjera, kao i ukupnu svotu koju potrošač mora platiti. Ako je ugovor na zahtjev potrošača sklopljen putem sredstva daljinske komunikacije koje ne podržava pružanje informacija iz čl. 5. st. 1. Direktive 2008/48/EZ, odmah nakon sklapanja ugovora davatelj kredita potrošaču mora pružiti potpune predugovorne informacije putem gore spomenutoga standardnog formulara.⁶⁸ Daljnja osobitost vrijedi za kredite kod kojih plaćanja potrošača ne služe neposrednoj otplati dugovane ukupne svote kredita nego oblikovanju glavnice u razdoblju i pod uvjetima koji su propisani u ugovoru o kreditu ili posebnom ugovoru. U ovakvim slučajevima predugovorne informacije moraju jasno i sažeto istaknuti da ugovor o kreditu ili posebni ugovor nisu jamstvo za otplatu ukupne svote kredita, osim ako je takvo jamstvo dano (čl. 5. st. 5. Direktive 2008/48/EZ). Osim svih spomenutih, davatelj kredita može potrošaču pružiti i dodatne informacije. No, one ne mogu biti dodane na formular o standardnim informacijama, nego se moraju nalaziti u posebnom dokumentu. Razlog tome je upravo u načelu maksimalne harmonizacije, zbog kojeg formular ne može sadržavati ni više niti manje informacija nego što je propisano Direktivom 2008/48/EZ.

Osim obveze pružanja predugovornih informacija, Direktiva 2008/48/EZ u čl. 5. st. 6. za davatelja kredita odnosno kreditnog posrednika predviđa i obvezu pružanja prikladnih objašnjenja potrošaču na temelju kojih će on zaključiti odgovara li ugovor o kreditu njegovim potrebama i financijskim mogućnostima. Objašnjenja se odnose na predugovorne informacije, na glavna obilježja ponuđenih kreditnih proizvoda i na učinke koje bi ti proizvodi mogli imati na potrošača. Što se tiče načina provedbe ove obveze, države članice mogu vrstu, način i opseg podrške kao i pitanje tko će ju pružiti prilagoditi posebnim okolnostima u kojima je kredit ponuđen, kao i osobi kojoj je ponuđen te samoj vrsti ponuđenog kredita. Iz konteksta Direktive 2008/48/EZ može se nadalje zaključiti da je realizacija odredbe moguća ne samo između neposredno prisutnih osoba nego i pisanim putem, elektroničkom komunikacijom i sl.⁶⁹. Treba napomenuti i da je ova odredba

⁶⁵ Pritom su neki pojmovi u odredbi ostali nedorečeni. Tako npr. izraz „pravodobno“ ne odgovara na pitanje koliko vremena mora proteći između predugovornog informiranja i samog sklapanja ugovora. U tumačenju izraza svakako može pomoći t. 19. preambule prema kojoj se potrošaču prije sklapanja ugovora moraju pružiti dostatne informacije o uvjetima i troškovima kredita, „koje on može ponijeti i provjeriti“

⁶⁶ Tek nakon što je formular predočen, ispunjena je obveza pružanja informacija prema čl. 5. st. 1. Direktive 2008/48/EZ i prema čl. 3. st. 1. i 2. Direktive 2002/65/EZ.

⁶⁷ Uređenje obveznosti predugovornih informacija i trajanja vremenskog razdoblja u kojem davatelj kredita njima treba biti vezan, t. 25. preambule Direktive prepušta državama članicama.

⁶⁸ Članak 5. st. 3. Direktive 2008/48/EZ.

⁶⁹ O tome više Metz, R., op. cit., str. 106; Franck, J. U. (2003.) *Bessere Kreditkontrollungen für Verbraucher durch mehr Regulierung?* ZBB, str. 341.

naišla na osobitu kritiku kreditne industrije koja tvrdi da odredba zahtijeva stvaranje posebnog kadra koji će obavljati poslove savjetovanja potrošača, što će u konačnici dovesti do poskupljenja kreditnih proizvoda.

4.2.1. Osobitosti kod određenih vrsta kredita

Suženiji opseg predugovornih informacija Direktiva 2008/48/EZ u čl. 6. propisuje za kredite u obliku mogućnosti prekoračenja na stanja na tekućem računu (čl. 2. st. 3. Direktive 2008/48/EZ), za kredite koji se sklapaju s organizacijom (čl. 2. st. 5. Direktive 2008/48/EZ) i kredite s ugovorenim načinima odgode plaćanja ili otplate kredita (čl. 2. st. 6. Direktive 2008/48/EZ). Osim toga, spomenute vrste kredita ne podliježu ni obvezi pružanja prikladnih objašnjenja potrošaču prema čl. 5. st. 6. Direktive 2008/48/EZ. Kao razlog tome preambula navodi potrebu da se potrošača dostatno zaštiti, a da se istodobno nerazmjerno ne optereti davatelja kredita. Dok je sam postupak pružanja informacija isti kao i kod ostalih vrsta kredita, opseg informacija ograničuje se na sljedeće: a) vrstu kredita, b) identitet i adresu davatelja kredita i po potrebi kreditnog posrednika, c) ukupnu svotu kredita, d) trajanje ugovora o kreditu, e) NKS, uvjete za njezinu primjenu i, ako je dostupno, indeks ili referentnu kamatnu stopu, koja se primjenjuje na početnu NKS; troškove koji nastaju od trenutka sklapanja ugovora o kreditu i po potrebi uvjete pod kojima se oni mogu promijeniti, f) EKS i ukupnu svotu kredita koju potrošač mora platiti, pojašnjeno putem reprezentativnog primjera i uz navođenje svih pretpostavaka, uporabljenih za obračun te kamatne stope, g) uvjete i postupak za prestanak ugovora o kreditu, h) kod ugovora o kreditu iz čl. 2. st. 3. po potrebi navod o tome da se od potrošača može zahtijevati otplata ukupne svote kredita u cijelosti, i) kamatnu stopu primjenjivu u slučaju zakašnjenja plaćanja i pravila za njezinu prilagodbu i, ako je potrebno, troškove koji nastaju zbog zakašnjenja plaćanja, j) pravo potrošača na neodgodivo i besplatno obavještanje u skladu s čl. 9. st. 2. o ishodu ispitivanja baze podataka glede ocjene kreditne sposobnosti, k) kod ugovora o kreditu iz čl. 2. st. 3, podatak o troškovima nastalim od trenutka sklapanja ugovora o kreditu i po potrebi uvjete pod kojima se oni mogu promijeniti i l) po potrebi vremensko razdoblje u kojem je davatelj kredita vezan predugovornim informacijama. Informacije se potrošaču pružaju na papiru ili nekom drugom trajnom mediju putem formulara iz Privitka III. Direktive 2008/48/EZ, koji nosi naziv „Europske informacije za potrošačke kredite za 1. Kredite u obliku mogućnosti prekoračenja stanja na tekućem računu; 2. Potrošačke kredite određenih kreditnih organizacija u smislu čl. 2. st. 5. Direktive 2008/48/EZ;

3. Konverzije duga⁷⁰ No, čl. 6. Direktive 2008/48/EZ predviđa i neke druge osobitosti. Tako države članice mogu propisati kako kod ugovora o kreditu iz čl. 2. st. 3. Direktive 2008/48/EZ ne treba navesti EKS, što je i opravdano s obzirom na okolnost da u vrijeme sklapanja ugovora nisu poznati svi elementi potrebni za njezin obračun (čl. 6. st. 2. Direktive 2008/48/EZ). Osim toga, kod posebnih vrsta ugovora o kreditu, prema čl. 2. st. 5. i 6. Direktive 2008/48/EZ, potrošača se mora dodatno informirati o a) svoti, broju i periodičnosti obročnih plaćanja potrošača i, ako je potrebno, o redoslijedu po kojem u svrhu otplate trebaju uslijediti plaćanja različitih dugovanih svota obračunanih po različitim NKS i b) pravu na prijevremenu otplatu kredita i po potrebi pružiti informacije o zahtjevu davatelja kredita za naknadom te o načinu obračuna te naknade⁷¹. Daljnja osobitost odnosi se na situacije kad se ugovor sklapa putem sredstava daljinske komunikacije ili kad potrošač zahtijeva da mu se odmah pruži mogućnost prekoračenja stanja na tekućem računu, pri čemu opis glavnih obilježja financijske usluge mora sadržavati barem podatke iz čl. 6. st. 1. sl. c), e), f) i h) Direktive 2008/48/EZ, dok ako je riječ o ugovorima o kreditu iz čl. 2. st. 5. i 6. Direktive 2008/48/EZ, mora dodatno sadržavati i podatak o trajanju ugovora (čl. 6. st. 4. Direktive 2008/48/EZ). Ako je ugovor na zahtjev potrošača sklopljen putem sredstva daljinske komunikacije koje ne podržava pružanje informacija iz čl. 6. st. 1., 3. i 4. Direktive 2008/48/EZ, odmah nakon sklapanja ugovora davatelj kredita mora ispuniti svoju obvezu, pružajući potrošaču informacije koje prema čl. 10. Direktive 2008/48/EZ moraju biti uključene u ugovor o kreditu (čl. 6. st. 7. Direktive 2008/48/EZ). Nadalje, Direktiva 2008/48/EZ u čl. 6. st. 5. propisuje da se unatoč isključenju ugovora o kreditu u obliku mogućnosti prekoračenja stanja na tekućem računu, kod kojih kredit mora biti otplaćen u roku od jednog mjeseca (čl. 2. st. 2. sl. e) Direktive 2008/48/EZ), na njih primjenjuje čl. 6. st. 4. Direktive 2008/48/EZ, što ovo naizgled potpuno isključenje čini djelomičnim. I konačno, kao i kod ostalih vrsta kredita, potrošač može zahtijevati presliku nacрта ugovora, koji sadržava informacije iz čl. 10. Direktive 2008/48/EZ, osim ako je u vrijeme podnošenja zahtjeva davatelj kredita ocijenio da ne želi sklopiti ugovor (čl. 6. st. 6. Direktive 2008/48/EZ).

⁷⁰ Kao i kod ostalih vrsta kredita, obveza pružanja informacija prema čl. 6. st. 1. Direktive 2008/48/EZ i prema čl. 3. st. 1. i 2. Direktive 2002/65/EZ ispunjena je tek nakon što je formular predodčen.

⁷¹ Članak 6. st. 3. Direktive 2008/48/EZ. No, ako ugovor o kreditu potpada pod odredbe o kreditima u obliku mogućnosti prekoračenja stanja na tekućem računu, primjenjuje se samo čl. 6. st. 1. Direktive 2008/48/EZ.

Opseg: 1072 str.
Cijena: 480,00 kn

GRAĐENJE I NEKRETNINE U PROMETU IV. izmijenjena i dopunjena naklada 2007.

Narudžbenica na kraju časopisa